

Περὶ σποραδικῆς χολέρας.

Τὴν 5 π. μ. τῆς 23 Ἰουνίου προσεκληθήμεν ἐσπευσμένως νὰ ἐπισκεφθῶμεν τὴν Κυρίαν Μαριγώ Σωτηρίου Λαφαζάνου, κατοικοῦσαν κατὰ τὴν συνοικίαν ἁγίου Νικολάου Ραγκαβᾶ, ὑπ' ἀριθ. 948, καὶ πάσχουσαν μόνον ἀπὸ τινων ὥρων.

Ἡ Κυρία αὕτη ἰσχυρῆς ἔξεως, ἀναστήματος μετρίου ἢ μᾶλλον μικροῦ, ἡλικίας εἴκοσι ἔξ ἐτῶν, κράσεως αἱματοχολερικῆς, ἔγγαμος μὲν πρὸ δεκαετίας, ἀλλ' ἄπαις, οὐδεμίαν σπουδαίαν ἀνωμαλίαν πάσχουσα περὶ τὴν ἔμμηνον κάθαρσιν, οὐδέποτε, μᾶς εἶπεν, ἔπαθε σπουδαῖόν τι νόσημα· τὴν προτεραιάν τῆς νόσου εἶχε καθ' ὅλα καλῶς, ἐπρογεύθη καὶ ἐδείπνησε μετὰ τῆς συνήθους ὀρέξεως τροφὰς πάντῃ ἀθώας καὶ ὑγιεινὰς· κ' ἐκοιμήθη καλῶς ἀπὸ τῆς ἐννάτης ἐσπερινῆς ὥρας μέχρι τοῦ μεσονυκτίου· τότε δὲ ἀφύπνισαν αὐτὴν δυσεξήγητὸς τις πίσις κατὰ τὸν στόμαχον, βορβορυγμοὶ, καὶ στρόφοι. Μόλις ἀφύπνησασα, ἀπεπάτησεν ὕλας ἀφθόνους ἡμιπεπερμένας· μετὰ τινὰς δὲ στιγμάς, αὐξανούσης τῆς πίσεως κατὰ τὸν στόμαχον, ἐπῆλθον ἀλλεπαλλήλως ἐμέσεις καὶ ἀποπατήσεις, ὧν τό τε χρῶμα καὶ ἡ σύστασις ἐγίνοντο ἐκάστοτε ὑδαρώτερα· μετ' οὐ πολὺ προσετέθησαν καὶ συνολκαὶ (crampes) δρυμνήταται κατὰ τὰ κάτω ἄκρα· καὶ μέχρι τῆς ὥρας τῆς ἐπισκέψεως ἀποπατήσεις μὲν ἐγένοντο δέκα τέσσαρες· ἐμέσεις δὲ ἐπτὰ ἢ ὀκτὼ.

Κατὰ τὴν στιγμὴν τῆς ἐπισκέψεως, τὴν 6 π. μ. εὔρομεν τὰ ἐξῆς· βολβούς τῶν ὀφθαλμῶν στιλπνοὺς καὶ τρόπον τινὰ ὡς προέχοντας ἔνεκα τῆς πέριξ αὐτῶν σχηματισθείσης ἤδη κοιλότητος, ἥτις ἦτο συνάμα καὶ κυανή· φυσιογνωμίαν ἀπαισίαν, δυσφορίαν ὑπερβολικὴν, δέρμα ψυχρὸν, ἐρρίτυδωμένον καὶ περλιδνὸν κατὰ τὰ ἄκρα· παντελεῖ ἔλλειψιν σφυγμῶν κατὰ τὰς κερκιδικὰς ἀρτηρίας, καὶ μόλις ἐπαισθητοὺς κατὰ τὰς ἐπικλειδίου· δίψαν ἄσβεστον, θηλάς τῆς γλώσσης ἐξεχούσας, καὶ συνολκάς τῶν κάτω ἄκρων ἀλγεινοτάτας. Τὰ ἐνώπιόν μας γενόμενα ἐμέσματα εἶχον τό τε χρῶμα καὶ τὴν σύστασιν ὅμοια τοῦ ἡραιωμένου ἀφεψήματος ὀρύζης.

Οὐδεμιᾶς ἀμφιβολίας ὑπαρχούσης περὶ τοῦ διαγνωστικοῦ καὶ περιττὸν νομίσαντες τότε καθῶς καὶ ἤδη νὰ ὀνομάσωμεν τὴν

νόσον, ἀμέσως παρηγγείλαμεν νὰ μᾶς φέρωσι τὰ ἐξῆς φάρμακα.

Α. Τανικῆς κινίνης
 ἐλαιοσακχάρου ἡδυόσμου
 ἀνά δρ. ἡμισείαν
 Ξηρίου ρίζης ἱπεκακουάννης
 ὀπίου καθαροῦ ἀνά κόκ. ἡμ.
 Μίξας διέλεε εἰς μοίρας ἴσας ε.
 Δὸς καὶ σημείωσον κατὰ πᾶσαν
 ἡμισείαν ὥραν μίαν.

R. tanat. chinini
 oleo sacchari menth pip.
 aa dr. R.
 pulv Rad. ipecac.
 opii purissimi aa gr. R.
 m. Divide in part. aequal.
 N. v.

Α. Καπουρούχου ὄξους οὔγγ. γ'. R. Acet. vini camphor. unc.
 Δ. Σ. ἐξωτερικῶς εἰς ἀνατρίψεις. D. iii.

Ἀρξαμένης ἐπὶ παρουσίᾳ ἡμῶν τὴν ἕκτην καὶ ἡμισείαν πρὸ μεσημβρίας τῆς θεραπείας ταύτης, παρεμείναμεν μέχρι τῆς καταπόσεως τριῶν δόσεων τοῦ πρὸς ἐσωτερικὴν χρῆσιν φαρμάκου· ἐν τῷ μεταξὺ τούτῳ οὐδεμία ἐγένετο οὔτε ἀποπάτησις οὔτε ἔμεσις· αἱ συνολκαὶ ὅμως τῶν κνημῶν ἀπέσπουν φωνὰς γοηροτάτας. Τὴν 9 π. μ. εἶδομεν τὴν ἄρρώστον· εἶχε λάβει ἤδη ὅλας τὰς δόσεις, χωρὶς νὰ συμβῇ ἔμεσις ἢ ἀποπάτησις· περὶ τὴν 8 ὅμως π. μ. συνέβη μία συνολκὴ ἀλγεινοτάτη, ἀλλ' ἔκτοτε ἔπαυσαν ὀριστικῶς αἱ συνολκαί· ἡ ἄρρώστος ἡσθάνετο ἀνακούφισιν τινα τότε, ἢ φυσιογνωμία ἦτο κατὰ τι ζωηρά· ἡ θερμότης τοῦ δέρματος παρεῖχεν εὐχάριστόν τινα αἴσθησιν εἰς τὴν ἐπαφὴν· ἡ κυανότης τῶν δακτύλων καὶ ἡ ῥυτίδωσις ἐξέλειπον· ἡ κυανότης τῶν ὀφθαλμῶν ἡλαττώθη· οἱ σφυγμοὶ ἦτον ἐπαισθητοὶ εἰς τὰς κερκιδικὰς ἀρτηρίας, ἀλλὰ μικροὶ, ταχεῖς, καὶ συχνοί, ἑκατὸν εἴκοσι κατὰ λεπτόν· ὑπῆρχε καὶ μικρὰ μὲν, ἀλλ' εὐάρεστος ἐφίδρωσις.

Περὶ τὴν 11 π. μ., ἐπελθούσης καὶ αὔθις δυσφορίας τινὸς περὶ τὸν στόμαχον, ἐγένοντο δύο ἀποπατήσεις, ὀρρώδεις μὲν, ἀλλ' ὑποκίτριναι, ἢ κεχρωματισμέναι, ὅπως εἶπον οἱ περὶ τὴν πάσχουσαν· ἐξεκινούντο δὲ πολλαὶ φύσσαι, καὶ ἐγίνοντο συνεχεῖς βορβορυγμοί· παρηγγέθη σιναπῶδες κατὰπλάσμα καθ' ὅλην τὴν ἐπιφάνειαν τῆς κοιλίας, καὶ ἐπανάληψις τριῶν δόσεων τοῦ ἐσωτερικοῦ φαρμάκου.

Τὴν 4 μ. μ. οἱ σφυγμοὶ ἦτον μὲν ἐπαισθητοὶ εἰς τὰς κερκιδикаς ἀρτηρίας, ἀλλὰ μόλις ἐδύνατό τις νὰ τοὺς μετρήσῃ· ὑπῆρχε δυσφορία· αἱ τρεῖς καταποθεῖσαι δόσεις ἀπεπέμφθησαν δι' ἐμέσεως· τὸ δέρμα ἦτο ξηρὸν, ἀλλ' οὐχὶ ἐρρυτιδωμένον, οὔτε κυανοῦν· ἀμέσως ἐγένετο καθ' ἅπαν τὸ σῶμα ἰσχυρὰ ἀνάτριψις διὰ τοῦ καφορώδους ὄξους· μόλις δὲ ἀποπερατωθείσης ταύτης, ἀνετρίψαμεν διὰ τεμαχίου φανέλας μίαν δραχμὴν θεϊκῆς κινίνης ὑπερωξειδωμένης, καὶ διαλελυμένης εἰς ἡμισίαν οὐγγίαν ὕδατος, κατὰ τὴν κοιλίαν, τὴν ῥάχιν, τὰς μασχάλας, καὶ τὸν τράχηλον· ἀμέσως ἐπῆλθεν ἀνακούφισις.

Τὴν 7 ἑσπερινὴν ὥραν ὑπῆρχεν ἐφίδρωσις ἀφθονος καὶ εὐάρεστος· σφυγμοὶ ἀνεπτυγμένοι, ἑκατόν· θερμότης καθ' ὅλα τὰ μέρη τοῦ δέρματος ἰσόβαθμος, ὁμαλὴ, καὶ λίαν εὐάρεστος, ἡλαττώθησαν οἱ βορβορυγμοί· ἔπαυσαν αἱ ἀποπατήσεις καὶ ἐμέσεις· ἐγένετο σχεδὸν ἀνεπαίσθητος ἡ κατὰ τὸν στόμαχον δυσφορία· καὶ ἡ ἄρρωστος, αἰσθανομένη, ὡς ἔλεγε, μεγάλην κενότητα κατὰ τὴν στομαχικὴν χώραν, ἐζήτηι τροφάς, τὰς ὁποίας καὶ ἀμέσως ἐπετρέψαμεν· δι' ὅλης τῆς νυκτός ἡ ἄρρωστος ἐκοιμήθη ἡσυχώτατα, οὕσα πάντοτε λεπτοῦδρωμένη.

Τὴν 8 π. μ. τῆς 24 τὰ πάντα εἶχον καλῶς· παρηγγείλαμεν μόνον εἴκοσι κόκκους τανικῆς κινίνης ἀπλῆς εἰς τέσσαρας δόσεις· ἐπετρέψαμεν ζωμὸν καὶ τὴν χρῆσιν ὀλίγου οἴνου· τὴν 6 μ. μ. τὰ πάντα εἶχον καλῶς, ἡ ἄρρωστος ἰάθη τελείως.

Τὸ περιστατικὸν τοῦτο, ἐὰν προϋπῆρχεν ὁμοίον τι ἐν Ἀθήναις, ἢ ἐὰν ὑπῆρχεν ἀλλαχοῦ που Ἀσιατικὴ χολέρα, δὲν ἠθέλαμεν διστάσει ἴσως νὰ ὀνομάσωμεν αὐτὸ γνησίαν γνησιωτάτην Ἀσιατικὴν χολέραν, ἢ τοῦλάχιστον χολερίνην. Ἐπειδὴ ὅμως κατ' εὐτυχίαν οὐδαμοῦ ἀκούεται ἤδη Ἀσιατικὴ χολέρα, ἀρκούμεθα νὰ ὀνομάσωμεν αὐτὸ σποραδικὴν χολέραν.

Εἰς δὲ τὸ εἶδος τῆς θεραπείας, τὴν ὁποίαν ἐπιτυχῶς μετεχειρίσθημεν ἐνταῦθα, οὐδέν τι ἔχομεν νὰ προσθῶμεν νεώτερον τῶν ἄλλοτε δημοσιευθέντων διὰ τῆς Ἱατρικῆς Μελίσσης, πλὴν μόνον, ὅτι ἐπὶ τοιούτων σπουδαίων περιπτώσεων, ἐὰν ὁ ἱατρὸς αἰσθάνηται τὴν ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ ὑψηλὴν ἐντολήν του καὶ ἐπιθυμῇ νὰ σώσῃ τὸν πάσχοντα, δὲν πρέπει ν' ἀρκῆται μόνον εἰς τὸ νὰ παραγγέλῃ τὰ δέοντα, ἀλλ' ἀνάγκη μεγίστη εἶναι νὰ ἐπιτηρῇ καὶ εἰς τὴν ἀκριβῆ ἐκτέλεσιν αὐτῶν, ἐνίοτε δὲ πρέπει καὶ νὰ ἐκτελῇ αὐτὸς αὐτότατος τὰ δέοντα, διότι εἶναι

σπάνιον πρᾶγμα νὰ εὕρῃ τις ἐν Ἑλλάδι ἐπιδεξίους νοσοκόμους· ἐπὶ τῆς περὶ ἧς ὁ λόγος περιπτώσεως εἴμεθα ἐνδομύχως πεπεισμένοι, ὅτι καίτοι μεγίστης ὑπαρχούσης συμπαθείας πρὸς τὴν ἄρρωστον καὶ περιπαθίστατα νοσηλευομένης ὑπὸ πάντων τῶν περὶ αὐτὴν, ἐὰν ὅμως δὲν ἐπιστατούσαμεν εἰς τὴν ἀκριβοῦς ἐκτέλεσιν τῶν δεόντων, καὶ ἐὰν ἡμεῖς αὐτοὶ δὲν ἐξετελούσαμεν τὰ πλεῖστα, ἢ ἄρρωστος ἤθελε διακινδυνεύσει πλείονον, ἢ ἴσως καὶ δὲν ἤθελε διασωθῇ· καὶ ἂν οὐχὶ δι' ἄλλον τινὰ λόγον, τοῦλάχιστον ὅμως διότι ἐπὶ τιοούτων σπουδαίων περιπτώσεων πᾶς ὁ μὴ ἱατρὸς συνήθως τὰ γάνει.

Μολὶς δὲ ἀπαλλαγέντες τοῦ δεινοῦ τούτου περιστατικοῦ, προσεκλήθημεν περὶ τὴν μεσημβρίαν τὴν 24 Ἰουνίου νὰ ἐπισκεφθῶμεν τὸν προσφιλῆ ἡμῶν φίλον Κ. Παναγιώτην Σούτσον, πάσχοντα πρὸ τινῶν ὥρων σχεδὸν τὰ αὐτὰ, ἀλλ' εἰς ἀσυγκρίτως σμικρότερον ἐκθρόνον. Τὰ αὐτὰ σχεδὸν θεραπευτικὰ μέσα ἐπέφερον καὶ ἐνταῦθα τὸ αὐτὸ εὐτυχὲς ἀποτέλεσμα.

Πλὴν δὲ τῆς διαφορᾶς τῆς ἐπιτάσεως τῶν συμπτωμάτων κατ' ἀμφοτέρας τὰς περιστάσεις ταύτας, ὑπῆρχον καὶ ἕτεραι τινες, τὰς ὁποίας καλὸν εἶναι νὰ μὴ σιωπήσωμεν.

Ἐπὶ τῆς περιπτώσεως τοῦ Κ. Παναγιώτου Σούτσου προηγήθη ὑπερπλήρωσις τοῦ στομάχου· ἡ νόσος ἤρξατο ἡπίως πρὸ δέκα ὀκτὼ ὥρων, καὶ δὲν προώδευσε μεγάλως. Ἐπὶ τῆς ἄλλης περιπτώσεως οὐδεμία προηγήθη οὔτε ὑπερπλήρωσις τοῦ στομάχου οὔτε δυσπεψία, τὸναντίον μάλιστα ἡ ἄρρωστος ἐκοιμᾶτο ἡσύχως, ὅτε ἐνέσκηψεν ἡ νόσος· αὕτη δὲ καὶ αἰφνηδίνως καὶ ἄνευ αἰτίας ἡ ἀφορμῆς ἀνεπτύχθη, καὶ τεραστίας ἔκαμε πρόδοις ἐντὸς ὀλίγων ὥρων· ἐπὶ τῆς τελευταίας ταύτης περιπτώσεως ὑπῆρχεν ἐμετὸς καὶ διάρροια καὶ ἀλγεινότης συνολκαὶ τῶν κνημῶν καὶ κυάνωσις καὶ ρυτίδωσις τοῦ δέρματος κατὰ τὰ ἄνω ἄκρα. Ἐπὶ τῆς νόσου τοῦ Κ. Σούτσου ἔλλειπεν ἡ διάρροια καὶ ὑπῆρχε μόνον ἐμετὸς, καὶ οὗτος ἐκ τῶν λεγομένων ξηρῶν, δηλαδή ὁ ἄρρωστος κατετρώχετο μὲν ὑπὸ ἐμέσεων, ἀλλὰ μόλις ἐδύνατο νὰ ἐμέσῃ, καὶ τοῦτο ἐνίοτε διὰ τῆς ἐνθέσεως τῶν δακτύλων του εἰς τὰ παρίσθμια· ἐνταῦθα ἔλλειπεν ἡ κυάνωσις καὶ αἱ συνολκαὶ τῶν κνημῶν, ἀλλ' ὑπερείχεν ἡ κατὰ τὸν στομάχον πίεσις ἢ δυσφορία, αἱ δὲ συνολκαὶ τοῦ στομάχου ἦτο τόσον ἰσχυραὶ, ὥστε καθίσταντο καὶ διὰ τῶν ὀφθαλμῶν ὁραταί.

Κατ' ἀμφοτέρας τὰς περιστάσεις ἐχρειάσθη μιᾶς δραχμῆς ἐσωτερικῇ καὶ μιᾶς ἑτέρας δραχμῆς ἐξωτερικῇ χρῆσις τῆς κινίνης.

Ἄξιον παρατηρήσεως, εἶναι ἐπίσης καὶ τοῦτο, ὅτι ἡ ἄρρωστος, ἥτις κατετρώχετο μεγάλως ὑπὸ τῶν συνολικῶν τῶν κνημῶν μόλις σήμερον τὴν 28 Ἰουνίου δύναται νὰ ὀρθοπατήσῃ, παρὰ δὲ τῷ Κ. Σούτσῳ, εἰς ὃν ὑπερεῖχον αἱ συνολικαὶ τοῦ στομάχου, ἠναγκάσθημεν νὰ μεταχειρισθῶμεν καὶ τινὰ ἄλλα ἀντισπασμωδικά, οἷον τὸ ἐκχύλισμα τοῦ ὑσκυάμου, τὸ ἐκχύλισμα τοῦ θρίδακος καὶ μικράν τινὰ ποσότητα μόνον ὀπίου καὶ ἀνευ ἱπεκακουάνης σὺν τῇ ἐσωτερικῇ χρήσει τῆς κινίνης, καὶ ἐξωτερικῶς πολλήν ποσότητα ἐλαίου ὑσκυάμου εἰς ἀνατρίψεις ἵνα καταπραΰνωμεν κατὰ τι τὸν ὑπέρμετρον νευρισμὸν τοῦ στομάχου. Ἀμφότερα τὰ περιστατικὰ ταῦτα ἀνέγνωμεν εἰς τοὺς πάσχοντας πρὸ τῆς δημοσιεύσεως.

Περὶ ἐμπειρικῆς μὲν ἀλλὰ σκοπιμοτάτης θεραπείας τῆς κακοήθους φλυκταίνης (κακοῦ σπειριοῦ).

Ἡ κακοήθης φλυκταίνα εἶναι ὀξύτατόν τι καὶ ἐνίοτε θανατηφόρον νόσημα, ἀναπτυσσόμενον ἔνεκα τῆς εἰς τὸ δέρμα ἐπανειλημμένως, ἢ διαρκoῦς, ἢ καὶ στιγμιαίας ἐπιδράσεως μολυσματικῆς τινος ἢ καὶ ἀπλῶς ἐρεθιστικῆς οὐσίας, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ζωϊκῆς, ἢ ἐνίοτε καὶ φυτικῆς· συμβαίνει δὲ κατ' ἐξοχὴν εἰς τοὺς κρεοπώλας, εἰς τοὺς βυρσοδέψας, εἰς τοὺς ἐριουργοὺς, καὶ εἰς πᾶσαν ἄλλην τάξιν ἀνθρώπων, οἵτινες ἔνεκα τοῦ ἐπαγγέλματός των εὐρίσκονται εἰς διαρκῇ συνάφειαν μὲ δέρματα ζῶων κατεργασμένα ἢ ἀλατέργαστα, μὲ σάρκας αὐτῶν, ἢ καὶ μὲ ἔρια.

Ἀναπτύσσεται δὲ αἰφνυδίως, αὐξάνει καὶ ἐπιτείνεται ὀξύτατα, προξενεῖ ὀδυμυτάτους πόνους, καὶ ἐντὸς ὀλιγίστων ὥρων εἶναι ἱκανὴ νὰ ἐπιφέρῃ τὸν θάνατον.

Τὰ κατὰ τοῦ νοσήματος τούτου ἀνεγνωρισμένα ὑπὸ τῆς τέχνης βοηθήματα, εἶναι ἢ κατὰ βάθος περισάρκωσις πρὸς κώλυσιν τῆς μεταδόσεως τοῦ νοσήματος εἰς τὸν ὀργανισμόν· ἢ διὰ πεφυρακτωμένου σιδήρου ἢ δι' ἄλλων χημικῶν μέσων καυτηρίαις πρὸς καταστροφὴν τοῦ ἀναπτυσσομένου μολύσματος ἐν τῷ τόπῳ· καὶ αἱ βαθεῖαι ἐντομαὶ πρὸς ἐκχυσιν ἀφθόγου αἵματος ἀπὸ τῆς ἑδρας τοῦ νοσήματος. Ἐπὶ τῶν ἐντομῶν δὲ τούτων